

Tur til Tyskland 18.04-25.04.2020

Sachsen og Norge - historiske forbindelser

Få områder i Europa har påvirket norsk historie mer de siste fem hundre årene enn Sachsen i Tyskland. Det være seg innenfor kunst og kultur eller teknologi og utdanning: Martin Luther og andre nytenkere, bergmennene eller utdanningsinstitusjonene i Dresden og andre byer - fra Sachsen kom lenge de viktigste impulsene. Og hit reiste mange nordmenn.

Vi besøker storbyene Dresden og Leipzig, i tillegg til reformasjonsbyene Wittenberg og Torgau, "opplysningstidsbyen" Halle, bergstaden Annaberg - og selvfølgelig Freiberg. Dessuten skal vi besøke to slott, gå tur gjennom to flotte parkanlegg, oppleve et berømt orgel og bo to netter på slottshotell.

Dag 1) 18.04 [Gardermoen - Berlin Schönefeld 10:00 - 11:35 med Norwegian¹](#)

Guide og reiseleder Yngve Leonhardsen møter oss på flyplassen. Buss til **Torgau**.

Ved siden av Wittenberg var Torgau den viktigste byen under reformasjonen: Her holdt Luthers politiske støttespillere hoff og her satt de saksiske embetsmennene. Torgau var senere viktig for Napoleon og under sluttfasen av 2. verdenskrig var dette stedet der amerikanske og sovjetiske styrker for første gang møtte hverandre. Byen er veldig godt bevart.

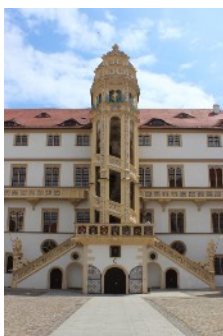
Innsjekk i halv tre-tiden på sentrale og rolige Hotel Goldener Anker (<http://goldener-anker-torgau.de>) Så rusler vi bort til den praktfullt restaurerte borggården i Schloss Hartenfels. Der styrker vi oss på et lett måltid (rundstykke med ost og skinke, kaffe og kake) før vi sammen med en lokal guide ser nærmere på området rundt slottet.

Første stopp er slottskapellet, som ble innviet av Martin Luther selv i 1544 - og dermed er det første kirke-nybygget innenfor protestantismen. Vi besøker også det stemningsfulle "lapidariet" i slottets kjellerhvelv, hvor original-skulpturene fra borggården er utstilt, før vi titter innom bykirken St.Marien, hvor Katharina von Bora, Luthers kone, er begravet.

¹ Med et lite forbehold om endringer i flytider til Norwegian's sommerruter for neste år foreligger.

Vi får dessuten en kort omvisning i "Alte Kanzlei", Torgaus interessante bymuseum. På Luthers tid var det fyrstens *kanselli* som holdt til i bygningen. Kanselliet var selve navet i det moderne saksiske byråkratiet - og viktig for reformasjonens suksess i Tyskland. *Kansellispråket* i Sachsen var også utgangspunktet for moderne tysk skriftspråk, ikke minst på grunn av Luthers Bibel-oversettelse, som igjen påvirket dansk og dermed norsk skriftspråk.

Tre retters middag på restaurant "Herr Käthe" ikke langt fra hotellet. Herr Käthe henspiller på Luthers spøkefulle omtale av sin driftige kone.

Dag 2)

Utflukt til park- og landskapsvernområdet **Wörlitz**, og til **Wittenberg**. Vi spaserer gjennom Kontinentaleuropas første landskapshage eller "engelske park", med slott og andre særegne byggverk integrert i det grønne. Fyrsten som anla parken var opptatt av opplysningstidens idealer. I Wörlitz blir det omvisning på slottet og lunsj like i nærheten før vi fortsetter til Wittenberg.

Byvandring med Yngve bl.a. innom slottskirken med "tese-døren", og forbi Luther-Haus og Bugenhagen-Haus. Martin Luthers høyre hånd og sogneprest i Wittenberg, Johannes Bugenhagen, var viktig for Norge.

Kaffepause og litt fritid i Wittenberg før vi samles til besøk i panorama-utstillingen "Wittenberg 1517" (et imponerende 360 ° tablå som viser byen på Luthers tid og noen av de viktigste historiske scenene som utspilte seg der). Retur til Torgau. Middag (buffet).

På bussen til og fra Wittenberg kommer vi nærmere innpå reformasjonens betydning for utviklingen av både velferdsstaten og sivilsamfunnet i Norge. Hvordan reformasjonen egentlig kom til Norge, og de tette båndene mellom hoffet i København og Sachsen, blir også tema.

Dag 3)

Vi rusler ned til stasjonen og tar lokaltoget til **Halle** kl 9:13 (-11:24). Byen som kanskje er mest kjent for Georg Friedrich Händel, har også huset en lang rekke andre viktige historiske personligheter.

Både den såkalte Halle-pietismen, og forskjellige representanter for opplysningstiden med tilknytning til Halle, påvirket Norge. Omvisning i *Franckesche Stiftungen*. Det som i sin tid begynte som barnehjem og skole for foreldreløse utviklet seg på 1700-tallet til å bli Europas viktigste sentrum for reform innenfor utdanningsvesenet. Her finner vi også røttene til dansk og norsk misjonsvirksomhet (!)

Etter lunsj på restauranten "Gasthaus zum Schad" tar vi en nærmere titt på sentrum av Halle. Litt fritid før retur med lokaltog til Torgau kl 16:30 (-17:45). Middag kl. 19.

Dag 4)

Utsjekk. Kl 9 tar vi plass i bussen og kjører til **Leipzig**, den historisk viktige handels- og bokbyen som dessuten var det toneangivende stedet for demonstrasjonene i DDR forut for Berlinmurens fall i 1989.

Vi åpner med besøk i museet i det tidligere STASI-hovedkvarteret i Leipzig - et veldig autentisk sted som forteller om både det tragiske og det ufrivillig komiske ved STASI-apparatet i Øst-Tyskland. Omvisning ved lokal guide (i to grupper). Så blir det byvandring med Yngve, forbi bl.a. Nikolaikirche (som var utgangspunktet for protestbevegelsen i Øst-Tyskland i 1989) og Thomaskirche (hvor J.S. Bach var kantor). Også Edvard Grieg, andre norske komponister og værværslingens far, norske Vilhelm Bjerknes, kommer vi innom på runden gjennom Leipzigs kompakte og trivelige sentrum.

Lunsj i Leipzig før vi legger ut på neste etappe, som går til det lille stedet **Rochlitz**. Her besøker vi det imponerende slottet med samme navn og får blant annet innblikk i historien til tre driftige kvinneskikkelser i Sachsens historie.

Til Schlosshotel Klaffenbach (<https://www.schlosshotel-chemnitz.de>) utenfor Chemnitz tar det tre kvarter. Vi sjekker inn på slottshotellet og tar en liten pause før vi får servert en tre retters middag.

Dag 5)

Utflukt til en viktig bergstad i Sachsen og Erzgebirge, nemlig **Annaberg-Buchholz**. Det er med grunnlag i bergretten herfra at Norge fikk sin første "bergordning" på 1500-tallet.

Første programpunkt blir en tur under jorden med gruvetog og omvisning i en museumsgruve utenfor byen, hvor man på 1700- og 1800-tallet hentet ut sølv og kobolt. Så besøker vi Tysklands eldste museums-smie. Med de vandrevne hamrene her produserte man fra 1600-tallet forskjellig verktøy - i tillegg til annet støpejern. Omvisning, i smia og i "Herrenhaus", huset som fram til 1900-tallet tilhørte familien som eide og drev hammeren. I Herrenhaus får vi blant annet demonstrert en gammel broderingsteknikk typisk for denne regionen.

I sentrum av bratte Annaberg blir det lunsj før vi besøker byens hovedkirke. Det berømte "bergmannsalteret" er et av mange vakre kunstverk i **St. Annenkirche** og et viktig tidsdokument, som viser forskjellige scener fra arbeidslivet i og over gruvene på 1500-tallet. Denne kirken vitner i det hele tatt om de store rikdommene fra sølvfunnene her rundt år 1500. Omvisning. Fritid før retur til slottshotellet (bilde 5 over) og tre retters middag.

I Annaberg blir det anledning til å oppleve **Erzgebirge-museet** eller **Manufaktur der Träume** (som omhandler treskurden som er spesiell for regionen. I **Adam Ries-museet** blir man kjent med en av de viktigste matematikerne (og matte-pedagogene) i Europa. Han levde her på 1500-tallet.

Dag 6)

Utsjekk og avreise mot Dresden, via Chemnitz sentrum, Lichtenwalde og Freiberg. Først foretar vi et fotostopp ved det gigantiske bronsehodet til Karl Marx, utført av en sovjetisk kunstner. Det var Chemnitz som under DDR het Karl-Marx-Stadt. Etter en kort kjøretur får vi en omvisning i parken rundt barokkslottet **Lichtenwalde**.

Første programpunkt i **Freiberg** blir lunsj på den trivelige restauranten "Schwanenschlösschen". Deretter følger byvandring med Yngve og besøk i **Terra Mineralia**, verdens største (og vakreste!) mineralsamling.

Etter litt fritid blir det omvisning i praktfulle *Dom St.Marien*, som i likhet med St. Annenkirche i Annaberg eller kirkene på Kongsberg og Røros gjenspeiler den respektive bergstadens blomstringstid. Her finner vi et av Europas mest kostbare instrumenter - *Silbermannorgelet* fra 1714. Og det gedigne gravmonumentet til kurfyrst Moritz av Sachsen + det ditto imponerende gravkapellet bakenfor. Fremføring av orgelstykker.

Freiberg hadde et av Europas viktigste sølvverk og her befinner verdens eldste tekniske høyskole seg. Bergstaden la dessuten grunnlaget for rikdommen ved hoffet i Dresden, og det var fra sølvverket i Freiberg at fagfolkene kom som satte i gang gruve drift på Kongsberg. Nordmennene manglet kunnskap om mineralogi og hadde ikke den tekniske kompetansen som behøvdes. Men også andre veien var det bevegelse: mange nordmenn reiste hit - og til Dresden - for å ta teknisk utdanning.

Vi ankommer Dresden i sjutiden, sjekker inn på sentrale og rolige Hotel Martha (<https://hotel-martha.de/en/>) og går til middag på en restaurant rett i nærheten.

Dag 7)

Byvandring med Yngve gjennom Dresdens storslåtte, gjenoppbygde sentrum. Frauenkirche, det barokke Zwinger-anlegget, veggmaleriet av porselen kalt "fyrstetoget" og andre severdigheter står på programmet, men vi får også høre om J.C. Dahl, Henrik Ibsen og andre nordmenn som har hatt et forhold til byen.

Utflukt med lokaltog til Meissen. Lunsj og byvandring med Yngve gjennom den trivelige og veldig godt bevarte byen ved Elben, kjent for porselen og for Tysklands eldste slott.

Mens Dresdens sentrum ble helt ødelagt i sluttfasen av 2.verdenskrig, var byer som Meissen, Annaberg og Torgau helt uskadd. Her skapte riktignok 40 år med DDR enorme utfordringer - og det har siden den tyske gjenforeningen blitt gjort en kjempejobb med å restaurere disse bykjernene.

Retur til Dresden med lokaltog (17:19-17:49). Anledning til å oppleve en forestilling i Semperoper kl 19:30, nemlig "*Barbereren i Sevilla*" (varighet inkl. pause: 2 timer 50 minutter). Forhåndspåmelding og forhåndsbetaling. I utgangspunktet er det individuell middag denne kvelden, men vi reserverer bord til de som ikke går i operaen.

Dag 8)

Utsjekk. Kombinert gå- og trikketur for de som ønsker det. Turen går gjennom noen interessante ytre bydeler, med to -tre stopp og kortere gå-etapper underveis, blant annet innom en barokk-preget kirkegård.

Alternativt fritid og anledning til å besøke for eksempel et av de berømte kunstmuseene i byen. "Grünes Gewölbe", skattkammeret til kurfyrst August den sterke, er en av mange muligheter. Da Dresden ble bombet i februar 1945 var heldigvis det meste av den kunsten man kunne flytte på evakuert i sikkerhet.

Vi samles til avsluttende lunsj på restaurant "Kurfürstenschänke" ved Frauenkirche kl 12:30. Avreise med inter city- tog (14:52 - 17:18) til Berlin og flyplassen for Norwegians avgang 19:45 - 20:25. Yngve er med til flyplassen.

Reiseleder:

Guide og reiseleder Yngve Leonhardsen bor i Dresden. Der, og tidligere i Berlin, har han jobbet som frilansjournalist bl.a. for Aftenposten Innsikt, med vekt på temaene historie og politikk. I reformasjonsåret 2017 guidet han norske grupper i Martin Luthers fotspor, og i 2018 etablerte han sitt eget reise-arrangørfirma *elbelandtours*. Firmaet er medlem i den tyske reisegaranti-ordningen travelsafe, tilsvarende det norske reisegarantifondet.

Yngve har hovedfag i filosofi, har studert tysk og kjenner historien i Tyskland og Sachsen veldig godt. Med elbelandtours skreddersyr han turer i Sachsen og i tilgrensende områder i Tyskland og Tsjekkia.

Pris:

12 900 kr (per person i dobbeltrom, forutsatt 30 deltakere).

Enkeltromstillegg: **1100** kr

Prisen inkluderer:

- Fly t/r Oslo Gardermoen - Berlin Schönefeld (inkl. flyskatter)
- 7 overnattinger på tre- eller firestjerners hotell med frokost
- 8 lunsjer (hvorav tre er inkl. én drikke: mineralvann, øl eller vin. Én- eller toretters)
- 6 middager (ekskl. drikke. To- eller treretters, én gang buffet)
- All transport i henhold til program
- Byvandring, omvisninger og inngangsbilletter i henhold til program
- Brosjyre (på norsk) med illustrasjoner, kart og tidslinje som viser de viktigste hendelser og år i saksisk/tysk historie.